

ТУВЕ ЯНСОН ЕЛХАТА

Превод от шведски: Теодора Джебарова, 1978

chitanka.info

Хемулът стоеше на покрива и ровеше в снега. На лапите си бе нахлузил жълти плетени ръкавици, но те малко по малко се измокриха и станаха неприятни. Той ги метна на комина, въздъхна и продължи да рови. Най-сетне откри капандурата.

— Аха, ето я! — каза си хемулът. — Те си лежат там долу и спят. Спят и спят, и спят. А ние се претрепваме от работа само защото идва Коледа.

Той пристъпи до капандурата и тъй като не можа да си спомни дали се отваря навътре или навън, внимателно тропна с крак отгоре ѝ. Но тя веднага подаде навътре и хемулът се строполи долу сред сняг и мрак и всичко, което муминското семейство бе качило на тавана, за да си го употреби по-късно.

Хемулът много се раздразни, а освен това не беше съвсем сигурен къде е оставил жълтите си плетени ръкавици. На тези ръкавици държеше особено много.

Той затрополи надолу по стълбата, отвори с трясък вратата и закрепя с ядосан глас:

— Идва Коледа! До гуша ми дойдохте с вашето спане, а Коледата ще пристигне вече моменталически!

Там долу лежеше муминското семейство в зимен сън, както обикновено по това време. Те спяха вече от няколко месеца и смятаха да продължат да спят чак до пролетта. Сънят ги люлееше спокойно и приятно през един дълъг, топъл летен следобед. А внезапно в сънищата на Муминтрол нахлу тревога и студен въздух. Освен това, до него стоеше някой, който му дръпна завивката и изкрещя, че нещо му дошло до гуша и че пристигала Коледа.

— Пролет ли е вече? — измърмори Муминтрол.

— Каква ти пролет! — викна хемулът нервно. — Идва Коледа, разбираш ли, Коледа. А пък аз още нищо не съм купил и нищо не съм приготвил и на всичкото отгоре ме изпращат да ви изровя. Ръкавиците сигурно са изчезнали. И всички тичат като луди, а нищо не е готово...

След което хемулът затропа нагоре по стълбата и се измъкна навън през капандурата.

— Мамо, събуди се — подплашено извика Муминтрол. — Случило се е нещо страшно. Наричат го Коледа.

— Какво значи това? — попита мама Муминка и си подаде носа изпод завивката.

— Не знам точно — отговори синът й. — Но нищо не било готово и някой бил изчезнал, и всички тичали като луди. Може би пак има наводнение.

Той разтърси предпазливо госпожица Снорк и прошепна:

— Не се плаши, но като че ли се е случило нещо ужасно.

— Спокойствие — каза татко Мумин. — Преди всичко, спокойствие.

А после отиде да навие часовника, който беше спрял още през октомври.

Те проследиха мокрите дири на хемула до тавана и излязоха на покрива на муминската къща.

Небето се синееше както обикновено, така че този път явно не ставаше дума за изригнали планини. Обаче цялата долина беше покрита с мокър памук — и склоновете, и дърветата, и реката, и цялата къща.

А освен това беше студено, много по-студено отколкото през април.

— На това ли викат Коледа? — попита смаяно татко Мумин. Той взе една шепа памук и го заразглежда. — Не мога да разбера, от земята ли е изникнало, или е паднало от небето. Ако е паднало наведнъж сигурно е било много неприятно.

— Но татко, това е сняг — възрази Муминтрол. — Туй поне го знам: сняг е и не пада наведнъж.

— Щом ти го казваш... — рече татко му. — Но все пак трябва да е било неприятно.

Покрай къщата мина вуйната на хемула, която взеше една елха върху шейната си.

— Виж ти! Събудихте се най-сетне — отбеляза тя с безразличен глас. — Гледайте да си намерите елха преди да се стъмни.

— Но защо — подхвана татко Мумин.

— Сега нямам време да се занимавам с вас — извика вуйната през рамо и си продължи по пътя.

— Преди да се стъмни — прошепна госпожица Снорк. — Тя каза, преди да се стъмни. Значи опасността ще дойде довечера...

— Изглежда, че трябва да имаш елха, за да се спасиш — размишляваше татко Мумин на глас. — Просто нищо не разбирам.

— И аз — добави мама Муминка покорно. — Вземете си шалове и плетени шапки като отивате за елхата. А пък аз в това време ще се опитам да запаля камината.

Въпреки предстоящата катастрофа, татко Мумин реши да не вземе една от собствените си елхи, защото си ги пазеше. Затова се прекатериха през оградата на Гафсата и си избраха една голяма елха, която тя наистина не би могла да употреби за нищо.

— Какво мислиш, дали целта е да се скрием в нея? — попита Муминтрол.

— Съвсем не знам — отвърна татко му и продължи да сече. — От такива работи нищо не разбирам.

Когато вече приближаваха реката, насреща им се втурна Гафсата натоварена с куп пакети и кесии.

Тя беше много възбудена, а лицето ѝ — зачервено и слава богу не позна своята елха.

— Само шум и блъсканица! — изкрещя Гафсата. — Такива невъзпитани таралежи не бива да се допускат... И както казах на Мисата, просто е срамно...

— Елхата — изстена таткото на Муминтрол и в отчаянието си докопа кожената яка на Гафсата. — Какво се прави с елхата?

— Елхата ли? — повтори Гафсата. — Елхата? Това е ужасно! Просто нетърпимо... И нея трябва да издокарам... как ще успея...

В същия миг тя изгърва всичките си пакети в снега, шапката ѝ се килна чак до носа и тя едва не се разплака от нерви.

Татко Мумин поклати глава и отново грабна елхата.

Когато пристигнаха у дома, мама Муминка беше разчистила пътеката до верандата и приготвила спасителни пояси и аспирин, татковата пушка и топли компреси. Кой знае какво ще става?!

На ръба на канапето седеше едно мъничко животинче и пиеше чай. То се гушело в снега под верандата и имало такъв жалък вид, че мама Муминка го поканила да влезе.

— Така. Ето ти елха — рече таткото на Муминтрол. — Но трябва да разберем за какво служи. Гафсата твърди, че трябва да я

издокараме.

— Такива големи дрехи нямаме — загрижено отбеляза мама Муминка. — Какво е искала да каже с това?

— Колко е красива — възкликна животинчето и веднага се задави от смущение с чая и съжали, че изобщо е посмяло да се обади.

— А ти знаеш ли, как се издокарва елха? — попита госпожица Снорк.

Животинчето се изчерви като божур и прошепна:

— С красиви неща. Колкото може по-красиви. Така съм чувало.

Но после свенливостта му го надви, то закри лице с лапките си, прекатури чаената чаша и хукна навън през вратата на верандата.

— Сега помълчете малко, защото ще мисля — каза таткото на Муминтрол. — Щом елхата трябва да се направи колкото е възможно по-красива, значи целта не е да се крием в нея от опасността, а да омилостивим опасността. Сега започвам да разбирам за какво става дума.

Те изнесоха елхата в градината и я посадиха здраво в снега. А сетне се заловиха да я накичат от горе до долу с най-красивите неща, които можаха да измислят.

Закачиха по нея охлювите от летните цветни лехи и бисерната огърлица на госпожица Снорк. Свалиха кристалите от полилея в салона и ги закрепиха по клоните, а на върха сложиха една червена копринена роза, която мама Муминка бе получила от таткото на Муминтрол.

Всички занесоха най-хубавото, за което им дойде наум, та дано омилостивят тайнствените сили на зимата.

Когато елхата беше готова, вуйната на хемула пак мина край тях с шейната си. Сега вървеше в обратна посока и като че ли бързаше още повече, ако това беше възможно.

— Погледни нашата елха — провикна се Муминтрол.

— Ще полудея! — възкликна вуйната на хемула. — Но вие от край време сте си чудати. А сега да вървя... Трябва да приготвя коледното ядене.

— Коледно ядене ли? — повтори Муминтрол учудено. — Значи Коледата на всичкото отгоре и яде?

Вуйната не го слушаше.

— Да не си въобразявате, че може да се преживее без коледно ястие? — попита тя нетърпеливо и се спусна надолу по склона.

Мама Муминка се съсипа да готви целия следобед. И тъкмо преди да се здрачи, цялата коледна вечеря беше готова и я наредиха в малки купички около елхата. Там имаше плодов сок и кисело мляко, и пита с боровинки, и яйчен крем, и най-различни други неща, които муминското семейство много обичаше.

— Дали Коледата е много гладна? — безпокоеше се мама Муминка.

— Сигурно не повече от мен — отговори татко Мумин с копнеж в гласа.

Той седеше в снега, увит до ушите в едно одеяло и зъзнеше. Но дребните същества трябва да се държат много, много учтиво към великите природни сили.

Долу в долината пламнаха свещи по всички прозорци, светеха под дърветата, във всяко гнездо високо из клоните и в далечината забързано се движеха запалени свещи. Муминтрол погледна татко си.

— Добре — съгласи се татко Мумин и кимна. — За всеки случай.

Муминтрол влезе в къщата и събра всички свещи, които успя да намери.

Той ги забодe в снега около елхата и предпазливо ги запали една по една, докато всичките грейнаха, за да омилостивят мрака и Коледата. Постепенно цялата долина притихна; сигурно всички бяха по домовете си и чакаха да дойде опасността. Една-единствена самотна сянка се луташе още между дърветата — беше хемулът.

— Здравей! — извика му тихичко Муминтрол. — Скоро ли ще дойде?

— Не ме смущавай! — обади се хемулът кисело, без да вдигне нос от някакъв дълъг списък, на който почти всичко беше задраскано.

Той седна до една свещ и започна да изрежда:

— Мама, татко, Гафсата — мърмореше той под носа си, — всички братовчеди... най-големият таралежко... малките нямат нужда от нищо. А от Сниф миналата година нищо не получих. Мисата и хомсчето, вуйна... просто ще полудея от всичко това.

— Какво е станало? — попита плахо госпожица Снорк. — Да не им се е случило нещо?

— Подаръци! — избухна хемулт. — Всяка Коледа все повече и повече подаръци!

Той зачерта нещо в списъка с трепереща ръка и продължи да се лута нанякъде.

— Почакай! — извика Муминтрол. — Обясни ми... А ръкавиците ти...

Но хемулт изчезна в тъмнината като всички други, които бързаха и бяха извън себе си, затова че идва Коледа.

Тогава муминското семейство влезе тихомълком в къщата, за да потърси подаръци. Татко Мумин избра най-хубавата си примамка за чиги, която лежеше в много красива кутийка. Върху нея написа „За Коледа“ и я сложи в снега под елхата. Госпожица Снорк измъкна гривната от крака си и тъжно въздъхна, докато я увиваше в тънка хартия.

А мама Муминка отвори най-тайното си чекмедже и извади книгата с цветните картинки — единствената шарена книжка в цялата долина.

Онова, което Муминтрол сложи в своя пакет беше толкова хубаво и толкова тайно, че той не позволи на никого да го види. Дори и покъсно, през пролетта, тон не довери на никого какво беше подарил.

След това всички заедно седнаха в снега и зачакаха катастрофата.

Времето течеше, а нищо не ставаше. Само животинчето, което пи чай у тях, се подаде иззад бараката за дърва. Водеше със себе си всичките си роднини и приятелите на роднините и всички до едно бяха еднакво дребни и сиви, и жалки, и премръзнали.

— Весела Коледа — прошепна животинчето свенливо.

— Честна дума ти си първото същество, което смята, че Коледата била весела — каза татко Мумин. — Не те ли хваща страх, като си помислиш какво ще се случи, когато пристигне?

— Но тя вече е тук — промълви животинчето и седна в снега заедно със своите роднини. — Бива ли да погледаме? Елхата ви е чудно красива.

— И колко много ядене — замечтано се обади един от роднините.

— И истински подаръци — добави друг сродник.

— Цял живот съм си мечтало да видя такова нещо отблизо — въздъхна в заключение животинчето.

После настъпи пълна тишина. Свещите горяха със спокойни пламъци в тихата нощ. Животинчето и неговите роднини седяха съвсем неподвижни. Муминското семейство долавяше как се възхищават и копнеят и това усещане ставаше по-силно и по-силно, докато мама Муминка се премести по-близко до татко Мумин и му прошепна:

— Не смяташ ли?

— Да, но ако...? — възрази той.

— Все пак! — рече Муминтрол. — Ако Коледата се разсърди, може би ще успеем да се спасим на верандата.

После се обърна към животинчето и добави:

— Заповядайте, всичко това е за вас.

Животинчето не можа да повярва на очите си. То пристъпи предпазливо към елхата, а подир него се нареди цялата върволица от роднини и приятели и мустаците им затрепериха от благоговение.

Те никога не бяха имали собствено коледно празненство...

— А ние сега най-добре да изчезнем — заяви разтревожено таткото на Муминтрол.

Те хукнаха нагоре по стълбата на верандата и се скриха под масата.

Не се случи нищо.

Подир малко погледнаха боязливо през прозореца.

Дребосъчетата седяха навън и ядяха и пиеха, и разгъваха подаръците, и се забавляваха, както не бяха се забавлявали през целия си живот. Най-сетне се покатериха на елхата и закрепиха горящите свещи по клоните ѝ.

— Все пак, на върха трябваше да има голяма звезда — забеляза вуйчото на животинчето.

— Смяташ ли? — отвърна животинчето и погледна замислено червената копринена роза на мама Муминка. — Има ли голямо значение, щом идеята е правилна?

— Значи трябвало да си набавим и звезда — прошепна мама Муминка. — Но това е невъзможно!

Те вдигнаха очи към небето, което беше далечно и черно, но осеяно с невероятно много звезди, хиляди пъти повече, отколкото през лятото. Най-голямата беше застанала точно над върха на тяхната елха.

— А сега малко ми се доспа — каза майката на Муминтрол. — И просто нямам повече сили да умувам какво означава цялата тази работа. Но, изглежда, че всичко върви добре.

— Във всеки случай, мене вече не ме е страх от Коледата — обади се Муминтрол. — Според мен, тук има някакво недоразумение. Струва ми се, че хемулът, Гафсата и вуйната нещо грешат.

После метнаха жълтите ръкавици на хемула върху парапета на верандата, където той веднага щеше да си ги забележи и се прибраха, за да продължат да спят, докато настъпи пролетта.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.